

6. Haiman J. Dictionaries and Encyclopedias / J. Haiman. — N.Y.: Lingua, 1980. — P. 329–357.
7. Langacker R.W. Foundations of Cognitive Grammar / R. W. Langacker. — Stanford. University Press, 1991. — 395 p.
8. Вежбицка А. Речевые акты / А. Вежбицка; [пер. с англ.] // Новое в зарубежной лингвистике. — М.: Прогресс, 1985. — Вып. 16: Лингвистическая прагматика. — С. 217–237.
9. Соссюр Ф. Курс общей лингвистики / Ф. де Соссюр; [пер. с фр. А. А. Холодовича]. — М.: Прогресс, 1977. — 256 с.
10. Palmer F. Semantics. A new outline / F. Palmer. — Moscow: Vysshaja Skola, 1982. — 111 p.
11. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: [підручник] / О. О. Селіванова. — Полтава: Довкілля, 2008. — 711 с.
12. Putnam H. Meaning and Reference / H. Putman // The Journal of Philosophy. — Cambridge: Ed.Mirgalit, 1973. — Vol. 8. — P. 699–711.
13. Ross A. Sur les concepts d'État en droit constitutionnel / A. Ross // Droits: revue française de théorie, de philosophie et de culture juridiques. — P.: PUF, 1996. — n. 23. — P. 131–144.
14. Стросон П.Ф. Идентифицирующая референция и истинностное значение / П. Ф. Стросон; [пер. с англ.] // Новое в зарубежной лингвистике. — М.: Прогресс, 1982. — Вып. XIII. — С. 55–86.
15. Бенвенист Э. Общая лингвистика / Э. Бенвенист; [пер. с фр. Ю. Н. Караулова]. — М.: УРСС. — 2002. — 446 с.
16. Гак В.Г. Высказывание и ситуация / В. Г. Гак // Проблемы структурной стилистики: сб. науч. тр. МГИИЯ им. М. Тореца / под ред. Т. Г. Баталовой. — М.: Наука, 1973. — С. 349–372.
17. C. civ. — Code civil. — [107e éd.]. — P.: Dalloz, 2008. — 707 p.

Місник Н.В.

кандидат філологічних наук

доцент кафедри україністики

Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця

Палій М.О.

доктор, доцент кафедри «Методика»

Шуменський університет «Єп. К. Преславський», Болгарія

ОСВІТНІ ПРАКТИКИ ЯК ФАКТОР ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ (КОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТ)

***Анотація.** Сучасне викладання мови в академічному середовищі є елементом складного навчального процесу. Його неможливо аналізувати, розробляти та оптимізувати поза контекстом інформаційно-комунікаційних технологій.*

***Ключові слова:** викладання мови, змішане навчання, конструювання процесу викладання.*

Abstract. *Contemporary academic language teaching is an element of a complex educational process. It cannot be analyzed, developed and optimized outside the context of information and communication technologies.*

Key words: *academic language teaching, Blended learning, constructing a process of teaching.*

Академічне мовне навчання сьогодні — елемент комплексного освітнього процесу. Таке навчання не може розвиватися й оптимізуватися поза контекстом сучасних інформаційно-комунікативних технологій. Імперативні вимоги в цьому плані не лише задекларовані чинними європейськими директивами, а й зумовлені самими потребами тих, хто навчається.

Накладання технологій на будь-яку академічну програму — програму вивчення конкретної дисципліни — пов'язане з осмисленим переглядом, адаптацією матеріалу, спеціальною підготовкою учасників цього процесу. Трансформації потребує також порядок оцінювання результатів навчання.

Для української викладацької практики цікавим у цьому плані є досвід європейських колег щодо викладання мови країни навчання (зокрема, викладання болгарської мови для студентів англомовної форми навчання). Йдеться про викладання мови як іноземної за методом Blended Learning.

Поняття *blended learning*, *змішане навчання*, *гібридне навчання*, *технологічно орієнтоване навчання* часто розглядають як взаємозамінні. Мова йде про певний консенсус стосовно визначення *змішаного навчання*, в основі цього визначення — підхід, метод чи освітня програма, що поєднує онлайн цифрові медійні засоби з традиційними методами аудиторного навчання, з елементами контролю з боку студента часу, місця, способу і темпу навчання. Науковці тлумачать Blended Learning як «змішані системи навчання», що комбінують традиційне навчання з комп'ютерно орієнтованим [1, 5].

Дослідник Норм Фрізен вважає, що термін *змішане навчання* в його сучасній версії позначає обсяг можливостей, які виникають внаслідок поєднання цифрових медійних засобів з усталеними формами навчання в аудиторії, коли передбачено обов'язкову фізичну присутність викладача і студентів [2, 5]. З огляду на сучасну дидактику візьмемо за робочу дефініцію Blended Learning як інтегрованої концепції оптимальної побудови навчального процесу, що об'єднує можливості нових інтернет-технологій, з одного боку, та «класичних» методів навчання, з іншого.

Відомі різноманітні моделі змішаного навчання з численними компонентами: дистанційне навчання, веб-семінари, онлайн конференції та сесії, а також інші медійні засоби — Facebook, Twitter, YouTube, Skype, блоги, подкастинг та ін. З огляду на мету нашого дослідження — конструювання моделі змішаного навчання для вивчення мови як іноземної — доцільним є розглянути концепцію поєднання елементів онлайн навчання, дистанційного навчання за допомогою інтернету та традиційних форм навчання.

Така концепція була покладена в основу створення навчального комплексу з вивчення болгарської мови англомовними студентами в рамках проекту «Електронен курс по български език в академична среда» («Електронний курс з

болгарської мови в академічному середовищі»), реалізованого науковцями кафедри слов'янських мов у Департаменті іноземних мов Медичного університету-Варна (Республіка Болгарія) [3]. Основою Blended Learning навчальної моделі стало поєднання можливостей академічної платформи для електронного навчання Blackboard в МУ-Варна з можливостями університетського спеціалізованого телебачення MU-TV і традиційними методами аудиторного навчання.

Загальновідомо, що конструювання моделі гібридного навчання передбачає наявність різних форм навчання з їхнім відповідним співвідношенням і послідовністю, що відбивається в академічній програмі.

Як показує досвід колег, питання пропорції електронного навчання й аудиторних годин має розв'язок на користь останніх, позаяк має враховуватися насамперед специфічний контингент студентів англomовної форми навчання.

Для англomовних студентів, мотивованих вивчати мову країни навчання низкою соціальних, академічних та професійних чинників, процес вивчення однієї із слов'янських мов є вельми складним. Специфічне звучання, особливості словотворення, основні правила граматичної системи, що не мають аналогів в їхній мовній практиці, викликають комплексні труднощі у вивченні мови. За оцінкою самих студентів, значно ефективнішою є робота в аудиторії разом із викладачем і групою, в умовах живого спілкування. Результати опитування студентів 2-го курсу (Німеччина, Великобританія, Іспанія) показують, що 49% опитаних віддають перевагу аудиторному навчанню, 50% обирають модель змішаного навчання, і лише 1% анкетованих студентів хотіли би вивчати болгарську мову онлайн. Таким чином, нова трансформована програма з болгарської мови для студентів 2-го курсу містить 30% матеріалів онлайн у Blackboard і 70% змісту навчального матеріалу, що вивчається аудиторно. У програмі відбито бачення студентами моделі онлайн навчання як модерного і ефективного способу самостійного навчання, коли студент має можливість самостійно планувати свою роботу. З іншого боку, базовою залишається позиція, що присутність викладача в процесі навчання є абсолютно необхідною.

Як ми вже зазначали раніше, обговорення ролі викладача в сучасній національній вищій школі є сьогодні предметом міжкультурного діалогу фахівців. Так, актуальні питання із зазначеної вище тематики розроблялися в рамках науково-дослідного проекту *«Образователни практики за оптимизиране на педагогическата комуникация»* викладачами кафедри методики факультету гуманітарних наук Шуменського університету «Еп. Константин Преславський» (Республіка Болгарія) і кафедри україністики Національного медичного університету ім. О. Богомольця (м. Київ, Україна) [4; 5]. Освітні практики, запропоновані в результаті роботи учасників проекту, мають на меті оптимізацію педагогічних комунікацій і підвищення мовної, методичної та профільної підготовки студентів.

Важливо зауважити, що окреслені вище освітні моделі є універсальними і цілком застосовними в організації і трактуванні навчального процесу обох країн, оскільки системи вищої освіти Болгарії і України базуються на загальних

положеннях, не мають істотних відмінностей і рухаються в одному напрямку. Викладання дисциплін у вищій школі, зокрема й слов'янських мов, за сучасними стандартами, з використанням інформаційно-комунікативних технологій покликане сприяти особистій мотивації, успіху та задоволенню у процесі навчання як студентів, так і викладачів.

Література

1. Bonk C., Graham C. The hardbook of blended learning environments Global perspectives, local designs. San Francisco Jossey-Bass/Pfeiffer., 2006. — P. 5.
2. Frisen N. http://learningspaces.org/papers/Defining_Blended_Learning_NF.pdf
3. Български език като чужд за медицинска комуникация: <http://imed-komm.mu-varna.bg>
4. Научноизследователски проект «Образователни практики за оптимизиране на педагогическата комуникация» (№РД-08-320/13.03.2015 г.), Факултет по хуманитарни науки. — Шумен, Университетско издателство «Епископ Константин Преславски», 2016.
5. Милена Палий, Наталия Мисник. Стил общения преподавателя как фактор оптимизации педагогического процесса / Сб. ст.: «Образователни практики за оптимизиране на педагогическата комуникация». — Шумен, университетско издателство «Епископ Константин Преславски», 2016. — С. 56–63.

Прокопчук Л.В.

викладач

кафедри німецької мови

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

Анотація. Стаття торкається проблеми застосування методу проектів як особливо ефективної форми навчання на заняттях з німецької мови для розвитку міжкультурної компетенції.

Ключові слова: міжкультурна компетенція, діяльнісно орієнтоване заняття, метод проектів, країнознавча компетенція, професійно спрямованого вивчення іноземної мови.

Abstract. The article concerns the problem of applying of project method as especially effective learning strategies in German lessons for the development of intercultural competence.

Key words: intercultural competence, interactive learning, project method, knowledge of the country, professionally oriented foreign language lesson.

Через все зростаючу глобалізацію світу міжкультурна компетенція стала відноситись до ключових понять, яке неможливо ігнорувати і яке відображено в освітніх стандартах сьогодення. Мова іде про вміння обходитись зо всім чужим та не схожим на рідне, про володіння іноземною мовою; але і також про обізнаність щодо культурних особливостей іноземної мови, яку вивчаєш.